

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 .
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 .
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét fő és
kiseb utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes mások ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, július 23.

Modern tatárok.

Ha valamikor tüzetesen megírják e kornak a történelmét, melyben éppen élni szerencsések vagyunk, nem kevés hely fog jutni a korképben az adóvégrehajtóknak.

Majd 200 év múlva talán ismét építenek parlamentet; jobbat, izlésesebbet, czélszerűbbet a mainál. Akkor remélhetőleg lesz megfelelő utódja Lotz Károlynak s ez a II. Lotz kortörténelmi falfestményeiben ki fog terjeszkedni a modern korra is. Az ő festményén is ott fog lebegni a véres verejtéket izzadó magyar paraszt feje fölött két démon: az uzsorás és az adóvégrehajtó.

Ha ez a II. Lotz-féle festmény hű lesz, akkor ennek csak egy méltó párja lehet: a tatárjárás ábrázolása. Mind a kettőnek egy lett a következménye: a nép pusztulása.

Ugy látszik, mégis igazuk van azoknak a történelmíróknak, a kik szerint a tatárok egy része itt maradt Magyarországon és megkeresztelkedett. Itt ragadtak bizony s ma adóügyi igazgatás néven szerepelnek az állam nyikorgó kezei között.

Régen a kegyetlenség netovábbját a *tatár* meg a *török* név fejezte ki; ma mindezeket elkoptatta egy új szó: az *adó*. Az adó viszi el a szegény ember tehenét, az adó eszi meg a vetését, az adó bontja

le a házat s az adó veszi el gyermekétől a kenyeret.

Csodálatos a hasonlatosság. A gazdag ember hajdan elébe ment a tatár kánnak, török basának, megalkudott vele s haja szála sem görbült. A szegény embernek nem volt mivel megalkudni, elvitték hát a feleségét, gyermekét, házi jószágát, rágyújtották a házat s ha még élt, egy kegyelemdőfést nem sajnáltak tőle. Ma sem bántja az adó a dúsgazdagot. A kereskedő, a bankár, az ügyvéd, az orvos igen tisztességesen jár el, ha jövedelmének egytizedrészét bevallja s az után fizet adót; de a paraszt nem vallhatja be a földje helyett a nagy diófát s az ökrének csak a szarvát. Fizet az egész után, aránylag éppen tizszer, huszszor annyit, mint más embertársa.

Azaz csak fizethetne, ha volna miből. De ma már odáig értünk az adó mértéktelen felcsigázásával, hogy a parasztnak egyszerűen lehetetlen fizetnie. A fokozatos adókulcs állandó követelés és állandóan nem kerül rá a sor; hja, ez a pénzes embereket sujtaná s a pénz mindig igen érthetően tudott beszélni a kánokkal és basákkal. Mennek a tatárok a szegény parasztra.

Ime, a modern tatárjárás egyik legújabb esete:

Máramarosmegye Középpapsa nevű községében megjelent az adóvégrehajtó. Itt már fölülemelkedtek azon a sablonos mondáson, hogy »az embernek feje alól vitték el a párnáját«. Ez szelid, atyai intelemmé vált legújában. Középpapsán

az ajtókat, ablakokat, tűzödényeket, sőt a szentképeket is leszedték a falról, elvitték a csecsemő pólyáját, kilökték az anyát kéthetes gyermekével, elvették egy koldusnak összekéregedett lisztjét, egy másiknak utolsó ingét s mikor panaszkodott, azt felelte rá a jegyző: járjon meztelenül! Ezek mellett az egyetlen tehén, borju elhordása: semmi; hogy így név szerint felsorolt 29 család lakás, élelem és ruha nélkül maradt a községben, az a modern tatárjárás hősei előtt mind semmi.

Positív adatokat sorolnak fel a lapok erről a községről; micsoda állapotok lehetnek a többiben, mikor egyik leggazdagabb délvidéki vármegyében az elmúlt év folyamán *hatezer* adóárverést tüztek ki! Tessék ehhez a tatárjáráshoz hozzávenni a kazárok pusztításait — csoda-e, ha a szerencsétlen, agyonsanyargatott nép elfelejti az iskolában tanult gyönyörű szavakat:

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely!

Éhezve, mindenéből kifosztva megy Amerikába. Ott vagy légből röpül a magyar munkásokkal teli bányákban, vagy megkapja becsületes munkája jutalmát s vagyonra, jóllétre tesz szert.

És akkor aztán megemlékezik róluk az elhagyott haza is. Nem ad nekik módot, hogy itthon lehessenek hasznos állampolgárok, nem küld nekik sem papot, sem tanítót, sem könyveket, sem lapokat, hogy odaát magyarok maradjanak, hanem küld — egy nemzeti színű lobogót. Az alatt lelkesedhetik, a ki

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

A barát nő.

Írta: Szabó Ilona.

Künn borongós idő volt. A délután már az alkonyatba hajlott. Apró felhőcskék tömörültek nagy tanácskozássra, lassankint széttörülve besötétítették az égbolt kékségét. Pillanat múlva hódító erővel, nagyszerű pompás ragyogással tört elő a nap, diadalmasan elűzve a borongó homályt, káprázatos fényvel tündökölve a sötét alkonyaton, mint az istenség fenséges, örök eszméje a pogányok, tévelygők buta sötétségén.

Az apró felhőcskék parlamentirozása így be lőn rekesztve. A nyugoti égről büszkén vonult le a nap. Tiszta, világos, nyugodt alkony maradt utána, mire rendesen fényes, ezüstüsgaras éjszaka következik.

Egy édes, kicsi szobából szép lányfej nézett ki pillanatra az ablakon. Felragyogtak a szemei és hátraszólt:

— Nézze, milyen szép lesz az éjszaka.

— Magának — mondta egy puha, meleg hang — csak magának, a ki még álmodozni tud.

Az ablak alatt volt egy szék, apró, kicsi vákosokkal. Olyan puha, kényelmes, mi hívogatja, magához öleli, marasztalja az embert,

ami nem enged felkelni bennünket és álmodunk benne, ha már nincsenek is álmaink.

Ebbe ült bele a lány. Nem volt kicsi, de majdnem keresni kellett a sok illatos párnácska között. Ő maga is egy illatos, finom, selyemből, csipkékből, forró lehelletből, édes álomból megalkotott fehér felhőnek nevezte ki ott a karosszékben.

Vele szemben volt egy sarok. Édes lány-szobák poézise. Sok-sok virággal, ezer csecsebecsével. Ez a szentély. Csak kiválasztott lény, csak a fehér lánylédék megálmodott és testet öltött ideálja közelítheti meg.

Es ott ült egy férfi. Nagy, erős, fekete ember. Sűrű, merészen ivbehajló, összeérő szemöldöke és hosszú szempillája árnyat vont nagy, sötét, tüzes szemei alá, s még nagyobbnak, rejtelmesebbnek, mélyebbnek tűntette fel. Magas, büszke, fehér homlokára hullámban borult fekete haja. Finom, keskeny, inkább nőies ajka égett, reszketett a forró, piros vér tűzétől. Az ilyen vágyakozó, keskeny, reszkető ajak a vért szívja ki csókjában eltikkadt áldozatából. Biztos, erős kezének hosszú, hajlékony, fehér ujjai voltak; a hajszál is megremeg e tapadó, a vér lüktetésétől forró ujjak érintésére, simogatására.

A lányt nézte. A szép arcát, a porcelán bőrét, ami még nem kapott pudert soha. Természetes fehérségében üde, friss, hamvas volt, akárcsak a fehérrózsa illatos, gyöngeszirmai. Meg a csodás haját, azt az aranyos, dús sötétbarna haját, melyet fodrászno keze

még nem érintett. Ő maga rendezte mindennap, gondtalanul, csak épp, hogy legyen valahogy. Sohasem volt egyformán, ma így, holnap úgy, mindig rendetlenül, de művészi és nagyon bájosan. Azután csodálta azt a karcsu, hajlékony alakot, melyet nem formátlanitott el a mai divat elpusztíthatlan, járványos kórsága: a páncélos fűző, s így is szoborszerű, fejedelmi volt.

Nézte a lányt olyan égő szemekkel, amiben az egész lélek, minden érzésével benne ég, aminek tapadó, vértforraló a nézése, ami felébreszti, lángragyújtja és vágyakozásra ingerli a fehér bőr alatt szunnyadó, mit sem sejtő, tudatlan piros vért.

Csak nézték egymást csöndben, szótlantul. A lány hátrahajtott fejjel, csukott szempillák alól, álmatagon, az ébredező, ismeretlen, meleg érzésekbe olvadt lélekkel. A férfi hódítóan, büszkén, vágyakozón, szenvedélyesen. Mozdulatlanságában olyan volt, mint a hatalmaság, az erő márványba vésett symboluma.

De a szemé az élt. Annak a könyörgésében is volt parancsolás, az imádságában is volt követelés.

Sokszor olyan jól esik az ilyen nagy csöndesség. Mindegyik hallgat s mégis beszélgetnek, bár az ajak nem szól, a beszédnek hangja nincs. Ilyenkor történik a lélek nagy beszélgetése.

A nagy némaság, a puha, meleg érzésekbe zsbasztó világos alkonyat, mi szeretni tanít, mintha most harcot idézne elő. Két

itthon éhen nem halt a tatárjárás vagy kazárdulás alatt s aki odaát levegőbe nem röpi az angol civilizáció dicsőségére. Valóban, ahhoz a lobogóhoz még csak egy kis hazai szelet kellene küldeni, hogy teljes legyen atyai gondoskodásunk.

A helyett küldünk ráadásul egy deputációt, melynek költségeire a szegény állam pénztárából kiutalunk 4000 koronát. Talán az a pénz is benne van, a mit Középpapsán a csecsemő pólyájából préseltek ki.

Dr. K. A.

A tisztviselői fizetések rendezése.

Gasteinből táviratozzák nekünk: Lukács László pénzügyminiszter korájának befejeztével rövid időre Ausseebe megy, a hol családja időzik. A pénzügyminiszter valószínűleg augusztus első felében érkezik Budapestre. Megérkezése után a pénzügyminiszteriumban tanácskozások lesznek a költségvetés megállapításáról és a *tisztviselők fizetésének rendezésére szükséges költségek* rendezéséről.

Az autonóm vámtarifa harmadszori olvasása.

Tegnap délelőtt 9 órakor kezdődött meg az osztrák kereskedelmi miniszteriumban Stibral osztályfőnök elnöklésével az autonóm vámtarifa harmadszori olvasása. A magyar kormány képviselőiben résztvettek a tanácskozáson: *Biró* miniszteri tanácsos és *Emmerling* osztálytanácsos a kereskedelmi, báró *Andréanszky* miniszteri tanácsos és *Marschalkó* osztálytanácsos a pénzügyi és *Ottlik* miniszteri tanácsos és *Róth* osztálytanácsos a földművelési miniszteriumból. A tanácskozások előreláthatólag több hetet fognak igénybe venni.

A lapoknak az a híre, mintha *Toepke* államtitkár a tanácskozásokon, legalább eleinte, szintén résztvenne, helytelen, mert *Toepke* államtitkár *Popovics* miniszteri tanácsossal csakis több egyenes adónem kérdésének elin-

tézése végett időzik Bécsben, a mely adónemek a monarchia mindkét államát érdeklik és a melyeket illető tárgyalások csak holnap kezdődnek meg. Szó van nevezetesen a magyar járadékok ausztriai adójának, a vállalatok kölcsönös megadóztatásának, valamint a szállítási adó kérdéséről.

A két pénzügyminisztérium között függőben lévő kérdések szakelődői holnap kezdik meg tanácskozásaikat. Ezekben a tanácskozásokban magyar részről *Toepke* államtitkár és *Popovics* miniszteri tanácsos, osztrák részről *Mayr* osztálytanácsos és *Reisch* osztálytanácsos vesznek részt. A tárgyalások, a melyeknek alapjául a két pénzügyminiszter között már régebb idő óta folytatott iratváltás szolgál, különösen a bizományi raktárak megadóztatására, a szállítási adó megszüntetésére és a magyar állampapiroknak az osztrák járadékkal való mentességére vonatkoznak.

Harmas-szövetségből — ötös-szövetség.

Most, mikor a hármasszövetségre vonatkozó szerződést csak nemrég kötötték meg újból, soknak feltűnhetik, hogy a hármasszövetség két tagja, már mint Német- és Olaszország — mert Ausztria-Magyarország egyáltalán nem szokott feltűnni — tehát két tagja a hármasszövetségnek feltűnően barátkozik másik két nagyhatalmassággal, a melyik nem tagja a hármasszövetségnek: Oroszországgal és Franciaországgal. A külpolitikai égbolt csillagjásai már hirdetik is a bekövetkezendőket: a *hármasszövetségnek* és a *kettős-szövetségnek* vagyis az orosz-francia szövetségnek *egybeolvadását* egy nagy ötös-szövetségbe, mely ilyen módon mintegy az *Európai Egyesült-Államokat* alkotná.

A francia kulturharcz.

A francia kongregációk üldözése Párisban valóságos ellentűnetést provokált a katolikusok és naczionalisták részéről. *Coppéet* a *híres költőt és másokat a tüntetésben való részvétel miatt letartóztatták*. A naczionalista sajtó eikeseredett harcztot indított a kormány ellen s a harcznak már van eredménye: egész

Páris forrong. Azonban a Combes-kormányt eddig nem térítette észre a katolikusok eljárása és mindenütt kérlelhetetlen gorombasággal hajta végre a törvényt *Callifet* tábornok, volt hadügyminiszter, aki most egészen a naczionalisták híve lett, disznóbandának nevezi a kormányt a „Gaulois”-ban közzétett cikkében, melylyel emlékiratának közlését kezdi meg. A naczionalisták még az orleansi hercegnét is Párisba hozták, hogy kellemetlenkedjenek a kormánynak. A hercegné küldöttséget fogad és királynénak nevezeti magát.

Minden jel arra mutat, hogy ha a Combes-kormány rövidesen ki nem jőzandik s a kongregációk ellen indított otromba hajszát be nem szünteti, akkor ő maga fogja az elkeseredett népet — a monarchia karjaiba hajtani. Ez kell a szabadkőműveseknek?

A megmérgezett Körözs.

— Nagyvárad város felterjesztése. —

Röviden már megemlékeztünk arról, hogy Nagyvárad város törvényhatósága újabb felterjesztésben kéri a belügyminisztert, hogy tiltsa el a Bihar-Szilágyi olajgyárnak a vitriolsalak és szennyvíz levezetését az Egeres-patakon át a Sebes-Körözsbe.

Négy évnél hosszabb idő óta húzódik ez a szegényes ügy; azóta semmibe sem veszik sem a miniszteriumban, sem Biharvármegye részvényes és nem részvényes intéző körénél Nagyvárad aggodalmát, tiltakozását vízműve érdekében.

Alig hisszük, hogy most is meghallgatásra találjon a város kérelme. A nagy befolyású részvényesek megtalálják a módját, hogy 50,000 ember érdeke háttérbe szoruljon az ő anyagi érdekeikkel szemben.

Részben okulásul, itt adjuk a város felterjesztését a belügyminiszterhez:

Nagyméltóságú miniszter ur!

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága folyó évi június hó 12-én tartott ülésében tett indítvány folytán egyhangulag hozott határozatában k mondotta, miszerint

nagy, erős lélek hatalmas lángjára, szenvedélyes érzésének nagyszerű mérkőzését.

Érzi ezt a lány, tudja a férfi, mert ő ingerli harcra a leányt. Nyugodtan felfogja a férfi szeméből egymást követő sortűzet, ad reá választ. Békességet szeretne, de érzi, nem lehet. Elszánja magát: ha harcz kell, hát legyen harcz. Vajjon ki lesz a győztes? ... Szeretné szívére szorítani kicsiny kezét, de így elárulná gyöngességét. Pedig ő akar lenni az erősebb, ő akar győzni az erős, hatalmas, büszke férfi fölött.

A férfi kezdte szóval a hadakozást. Lány, édes szavakkal és bennök mégis két forró szív élet-halál harcra van.

— Azt hittem már menyasszony.

— Nem! — mondta biztos hangsúllyal a leány.

— Nagyon határozottan mondja, elhiszem. De csak volt már azon a ponton, mikor valaki kicsi, fehér ujjacskájára akarta huzni a karikagyűrűt?

— Oh, tisztelt barátom, még addig nem mentünk soha! — hangzott csengő, édes nevetéssel a válasz a leány ajkáról.

A férfi összeráncolta nagy, ives szemöldökét, büszkén felemelt fejével, parancsoló, erős nézéssel szólt hozzá.

— Komolyan beszéljen. Nevetve mondja, amit én esküvel biztosítva szeretnék hallani. Hihetetlen előttem, hogy mióia körükből távoztam, hogy állásom a fővároshoz kötött és nem láttam magát, ne talált volna valakit, aki iránt a szerelem édes forróságával érezen.

— Tudja olyan dolog, hogy ez minden léleknek privát ügye, nyomorusága vagy boldogsága. Ha találtam volna, akkor nem volnék itt és így, ha tán rosszul ütött volna ki, az is csupán az én bajom volna és nem tartoznám róla számolni senkinek. — Ez már nagyon komolyan, fölényesen hangzott, erre már megenyhült a férfi szigorúsága és most már kérve beszélt:

— Nézz, én csupán a jóbarátság czimén kérdeztem meg. Hát ne haragudjék. Mindig őszintén beszélünk egymással s azt hittem, amint én elmondtam távol leélt éveimnek minden mozzanatát, szabad lesz érdeklődnöm ez előttem legfontosabb dolog iránt. Amig itt voltam, nem szeretett senkit, gondoltam azóta már rátalált. Ismerem a lelkét, és kíváncsi vagyok arra, akit szeretett, vagy akit szeret. Hogy magát sokan szerették azt tudom, hisz maga édes, szép és tökéletes.

— No ilyen bókot is rég kaptam! — kacagott föl a leány. De erre a fekete ember szeme megint villámokat szórt, s hogy megelőzze a menyörgést, újból megszólalt csengő hangja, de most már egy kicsit tompán, fátyolozottan.

— Hanem arra a tökéletes jellemzésre maga tán jobban tudná válaszolni, mivelhogy alaposabb ismerője a férfimennek. Én ugy hiszem: a férfiak csak eivben szeretik a tökéleteset. Mondják ugyan, hogy keresik is, — mert ez így hangzatos, de sosem találják fel. Persze, mert valójában sosem is keresték. A férfiaknak az kell, amiben sok-sok a szín, amiben

tulságban van a mámor, amit egészen beborít a nagy, vakító fényesség, ami izgat, gyújt és részegít. A tökéletesben mindéből ha van is, csak igen kicsi adag van. Ebben tulayomó az okosság, józanság, erényesség; már pedig ez nem mámorit, villanyoz, mint a behűtött Pommery.

— Ezzel maga persze azt akarná elhitetni, — sietett közbevágni a férfi, — hogy magáért nem vágyakozott még senki, mert tökéletes. Nem így van! Maga nem is tudja, hogy épp olyan, mint az italok fejedelme, a pezsgő. Amig kezünkben tartjuk a karcsu pohárban a pompás italt, érezni véljük, mint fogja lehűteni felhe ülésünket. S mikor már végigcsuszott torkunkon, valójában éreztük is és kívánjuk utána a másik poharat. Csak azután kezd dolgozni bennünk mámorosító, gyújtó, tüzesítő ereje. Maga is csak addig hűvös, józan, amig az első érintkezés, a közös érzések ölekezése meg nem történt. Azután maga is forr, ég, mint az izgató, tüzes erőtől habzó sampanyer. Es maga is gyújt, feléget szenvedélyeket, megrészegíti a lelket. Magában is benne van az isteni, ősi erő, mely hatalmasan buzogni fog, ha majd valaki feltalálja forrását. . . S épp így tökéletes.

A leány hallgatta nyugodtan, fennsőbbiséggel. Összeszorította fogait, tettett közönynyel nézett ki az ablakon a világos alkonyatba és nem mert megmozdulni, nem merte lázas, tüzes szemét a férfire emelni. Félt, hogy egy mozdulat, egy tekintet elárulja belső, forrongó érzéseit. Es akkor nem bírta erejét többé

Nagyméltóságodhoz a tényállás ösmertetése mellett feliratot intéz, melyben felkéri, hogy a Körözs folyó vizének a Bihar-szilágyi olajparasztyársaság mezőtelegi ipartelepéből levezetett szennyvíz általi további megfertőztetését késedelem nélkül megszüntetni kegyeskedjék.

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy a nagy áldozattal létesített vízműtelepünk s így városunk közegészségügyére rendkívüli fontossággal bíró ezen ügy előzményeit s jelenlegi állását az alábbiakban előadjuk.

A biharszilágyi olajparasztyársaság mezőtelegi gyártelepéről az Egeres-patak felhasználásával a Körözs folyó vizébe bocsátott fertőző anyagok eltávolítása, illetve a levezetésnek hatósági eltiltása céljából Nagyvárad város közönsége még az 1898. évben indokolt panaszszal fordult Biharvármegye alispáni hivatalához, kérvén, hogy a mezőtelegi gyárüzeme folytán keletkezett szennyvizeknek az Egeres-patakon át a Sebes-Körözs folyóba való bevezetését tiltsa meg, mert a gyárból kiömlő s petróleum tartalmú salak a vizet megfertőzteti, annak ugy emberi, mint állati használatát lehetetlenné teszi a közegészségügyre káros hatású, veszélyezteteti a nagy költséggel felépített vízművet is, a mennyiben a vízben levő salak a szűrő rétegeken átszivárog s idővel a vízszolgáltató kutakat is inficziálja.

Ezen panasz folytán Biharvármegye alispáni hivatala 5582—898. sz. utasította a központi főszolgabírói hivatalt, mint illetékes I-ső foku közegészségügyi hatóságot, miszerint a szennyvíz levezetése tekintében határozatot hozzon.

A központi főszolgabíró 1898. évi február hó 26-án 1027—98. sz. a. határozatával a Bihar-szilágyi olajparasztyársaság és petróleumfinomító gyár mezőtelegi telepén keletkező szennyvizeknek az Egeres-patakon át a Sebes-Körözs folyó vizébe való további levezetését hatóságilag betiltotta és a gyárigazgatót kötelezte, hogy 48 óra alatt, az az 1898. évi február hó 28-ik napjának déli 12 órájáig intézkedjék, hogy a gyárüzeme által keletkezett szennyvizek többé az Egeres-patakon át a Körözs vizébe ne folyhassanak, mivel ellenkező esetben a gyári szennyvizeknek további levezetése hatósági uton fog megakadályoztatni és nevezett gyári részvénytársaság közegészségügyi kihatás miatt meg fog büntettetni. Mely határozat oly világos kijelentéssel hirdettetett meg, hogy az ellen az 1876. évi XIV. t.-cz. értelmében a felebbezés 15 nap alatt csakis birtokon kívül engedtetik meg. A határozat indoklása az, hogy a debreczeni mezőgazdasági vegykezleti állomás szakvéleménye szerint a Bihar-szilágyi

olajgyárból kifolyó szennyvíz a közegészségre veszélyes és nagyobb szerű járványos betegségek előidézője lehet, miért is a levezetést közegészségügyi tekintetektől és így a közérdek szempontjából kellett betiltani, a közegészségügy védelme s a közérdek szempontjából volt a felebbezés csakis birtokon kívül megengedhető.

A határozat kihirdetése alkalmával egyidejűleg a gyártelep vezetősége, — hivatkozva a gyártelepbe történt nagy befektetésekre, annak virágzására, továbbá arra, hogy az engedélyezési eljárás a földművelésügyi Miniszter ur elrendelte, és a gyár tulajdonosait hatósági engedély elnyerésére irányuló kérelem beadására utasította, végül, hogy az ipartelepről kifolyó viz ártalmatlan — a határozat ellen kifogást emelt és kijelentette, hogy a hatósági intézkedéssel szemben esetleg százezrekre mehető kártérítési igényeket a vármegye tisztviselői ellenében fenntartja.

Nagyméltóságod a társaság panaszára február hó 27-én 22102. sz. a. kelt távirati rendeletével a víz levezetését megtiltó intézkedés végrehajtását azon hozzáadással, hogy az ügy megvizsgálására szakközéget kiküldött — felfüggesztette.

Biharvármegye alispáni hivatala az I. foku határozatot a gyártelep igazgatósága részéről beadott felebbezés folytán azon módosítással, hogy a gyári szennyvizek a Körözs folyóba való levezetése hatósági eljárás mellett, — melynek folyamatba tétele a társaság által 1898. évi márczius 10-ig beadandó kérvény alapján lesz elrendelve, — csak az esetben fog megengedtetni, ha ezen vizeknek az emberi és állati egészségre ártalmatlan volta a végrehajtás alatt álló vegyelemzéssel beigazoltatik, esetleg a gyár oly szűrő készülék felállításáról fog gondoskodni, melynek használatba vétele mellett ezen vizek az egészségre teljesen ártalmatlanná tétetnek és azon változtatással, hogy a felebbezés panaszolt részvénytársaságnak birtokon belül engedtetik meg — indokainál fogva helyben hagyta. Indokolván, hogy az előzőleg végzett vegyelemzésnél kétség fér ahhoz, hogy a vegyelemzett vízben foglalt fertőző anyagok a gyárból vagy máshonnan kerültek a Körözsbe és így a város területére, mely körülmény a gyár közelében 3 helyről vett víz újabb vegyelemzése által fog eldöntetni. A felebbezést birtokon belül engedte meg, mivel hitelt érdemlőleg nincsen eldöntve azon főkérdés, hogy t. i. a mezőtelegi gyárból származó szennyvizek az egészségre ártalmasak-e vagy nem és így rögtön végrehajtás szüksége nincs indokolva.

Ezen II-od foku határozatot Biharvármegye

közigazgatási bizottsága 408—898. kb. sz. a. kelt határozatával helyben hagyta.

A földművelésügyi m. kir. Miniszter urnak már fennebb említett rendelete valamint a fennebb ösmertett határozatok alapján az engedélyezési eljárás megindult és Biharvármegye alispáni hivatala az ipartelep által kért vízlevezetést 20853—900. sz. határozatával az abban felsorolt vízművek és medrek létesítése illetve módosítása mellett engedélyezte.

Ezen határozatot Biharvármegye közigazgatási bizottsága, Nagyvárad város közönsége valamint a fennebb nevezett társaság részéről közbevetett felebbezések elutasítása mellett egész terjedelmében helyben hagyta.

A földművelésügyi m. kir. Miniszter ur a határozatot nevezett részvénytársaság valamint Nagyvárad város polgármestere részéről közbevetett felebbezés folytán 1901. évi július 5-én 23995/V—4. sz. a. megsemmisítette s az illetékes hatóságot új eljárás megtartására s a kifejlen-dőkhöz képest új határozat hozatalára utasította. Mivel az alsófoku határozatokban foglalt rendelkezések részbeni alapját képezett tervezet a XVI. ker. kulturmérnöki hivatal által a tárgyalások befejezése után készítettévé el, az az 1885. évi XXIII. t.-cz. által megkövetelt módon tárgyalva nem lett, továbbá mivel a 45689—1885. sz. a. kelt általános rendelet 9. §-ában foglaltaknak megfelelően a tervezett munkálatok célirányos voltát illetőleg megállgatva nem lett.

Az alispáni hivataltól május 16-án vett értesülés szerint ezen ügyben a kir. kulturmérnöki hivatal szakértői nyilatkozatát megtette, mielőtt azonban az új eljárás folyamatba tétetnek, a hatósági szakértő észrevételei az érdekelte részvénytársasággal nyilatkozattétel végett közöltettek. A részvénytársaság azon indokból, hogy jogi képviselője súlyos beteg, a nyilatkozat megtételét néhány héttel elhalasztani kérte, mely kérelem folytán a halasztást az alispáni hivatal 4 hétre megadta.

Ezek szerint a debreczeni m. kir. mezőgazdasági vegykezleti állomás 31 számú leletéből az tűnik ki, hogy a szennyezett víz nemcsak, hogy teljesen alkalmatlan hanem egyrészt undorító másrészt veszélyes is, sőt a vegykezleti állomás szerint ha annak elvezetésénél eddig nagyobb szerű járványos betegségek be nem következtek, ezt csakis az akkori hidegebb időjárásnak tulajdonítja. Az országos m. kir. chemiai intézet 97. sz. a. szintén kijelenté, hogy a Sebes-Körözs folyó felszínén mutatkozó olajos irizáló foltok undortgerjesztők.

Ilyen körülmények után, jóllehet a Körözs vizét megfertőző anyag eltávolításához szük-

összegyűjteni a harcához, — a győzelemhez. Újból megszólt a férfi, kissé előrehajolva, remegő hangon:

— Miért oly közönyös? Engem nem téveszt meg. En ismerem, micsoda ereje van lelkének, miért nem enged szabad folyást neki, miért zárja el? Vagy tán nem ismeri, nem hisz benne?

— On nem! — felelt határozottan. Most már elfordult az ablaktól és csipke inkrusztációs blouzának szallagszűngőivel babrált nagy gondtal, mintha ezen kívül semmi sem érdekelné a világon. Nyugodtan, biztosan beszélt, de bármint mérsékelt is hangját, kicsengett belőle az elhalkolt, visszanyomott szenvedélyes érzelem.

— Hogy micsoda erő lakik lelkemben, azt érzem. Ismerem és hiszek benne. De tudom azt is, hogy ez az erő is elsenyved, elgyengül, ha nem próbálhatja ki nagyságát, hatalmasságát. Már pedig, ha eddig nem volt alkalma a mérközésre, ezután már bajosan lesz . . . Hogy miért nem volt eddig és miért nem lesz ezután? Istenem! miért? . . . Erre tán nem is tudnék objective válaszolni. Talán, mert eddig nem volt rá időm. Későn értem, sokáig voltam gyermek és olyan jó volt gyermeknek lenni. Így elfutott tőlem az az édes, bohó kor, mely a heves, gyors lobbanások kora. Most már ennek lefutja . . . A hosszas gyermekségből rögtön az életbe léptem át, mely próbáknagyobb gondjaival nap-nap után mindjobban válamra nehezül. Most már többet kívánok a férfitol, akit szeretnék, most már nehezebben

tudnék hinni . . . s így, hideg, józan okoskodó fejjel a szív is nehezebben ittasul.

— Ah, csak tán nem lett pesszimista! — kiáltott csudálkozva, megdöbbenéssel a férfi. — Az nem lehet, — folytatta önmagát megnyugtató — maga csak nagyon okos, de a szíve forró. A józan, logikus esze, meg a meleg érző szíve mindig éles küzdelemre kelnek egymással. S félek: az ész győzi le a szívet. Miért hagyja beleavatkozni az esztét érzéseibe? . . . sohsem fog így egy édes, öntudatlan, földöntúli gyönyörűségekől mámoros pillanatot élvezni! . . .

Nem is sejtette: e szavakban mennyire ráolvasta fejére az ítéletet. Nem tetszett neki a lány okoskodása, pedig sokra becsülte benne. S ezáltal ő maga is úgy beszélt: megfontolt észszel, de színes, ragyogó, meleg érzésekkel. Nem akarta elnyomni érzéseit, — mint a lány ezekkel akart egy erős, aczélos, de nemes, jó szívben melegséget, fényt, színeket fakasztani, hangokat hullámokat ébresztetni. Eszékkel akarta ezt az érzéseiben gyöngéd és erős, odaadó és büszke, szilárd és puha, hatalmas, nagystilű, energikus lelket örökre magához kapcsolni.

Minden érzését belehelte hangjába, ahogy beszélt. Megható volt: ez a nagy ember a belső háborgástól, az érzések felkavarodásától, tülekedéstől hogyan reszketett. Talán csak a két erős karja, a keskeny, nőies ajaka; csupán egy kicsit, alig észrevehetően, de mégis reszketett. Meg a szeme csillagában váltakozott egy csöpp fény és boru, mintha a nap és felhő játékból tanulta volna meg.

A leány mindezt tán nem is látta, de az érkeivel megérezte. S amíg a szem égő sugara, a meleg hang lágy zenéje befurakodott szívébe, azon töprengett: mi mehet végbe abban, ki ő benne ezt az érzelmi felkavarodást idézte elő.

— Maga elzárkózott — mondta a férfi. — A lelkét kereste mindenkinek, de közelébe nem engedett senkit, s így nem is ismerhette meg. A külszinre nem lehet adni, az csaló; a kin-cseket mindig a mélységben találjuk. Kit fog hát szeretni? . . . Vagy nem akar sohsem? . . . Így akarja, szerelem nélkül leélni az életet? . . .

A leány nagyameresztette szemeit: miért e kérdések? — de csöndesen felelt:

— Azt mondja: elzárkóztam. Es kívülről ismerem az embereket. Nem. Nem zárkóztam el, de nem is engedtem intim közelségbe senkit. Hanem azért kerestem, tanulmányoztam a lelkeket, s nagyon alapos az ismeretem . . . Csak látszott valódinak egyik-másik, de igazában talmi volt mind. Valami arányfuttatás volt rajtuk, de biz az hamar lekopik s kislül, hogy nem arany az, csak közönséges fém, ami meg is rozsdásodhatik . . . Es épp, mert nagyon jól ismerem az embereket, mondom, hogy nehezen fogok megtanulni hinni . . . Aztán: hogy kit fogok szeretni? . . . Biz' ezt magam sem tudom. Talán már nem is fogok . . .

(Vége köv.)

séges készülék berendezésére a fenebbiek szerint a tárgyalás az illetékes Bihar megye alispáni hivatala által folyamatba tetetett, tekintettel azonban a már eddig eltelt 4 esztendőre és az újonnan elrendelt engedélyezési eljárás folytán betartandó törvényes formákra, az eljárás befejezése a közel jövőben alig remélhető és így vízvezetékünk s ez által közegészségügyünk folytonos s előreláthatólag még hosszú ideig a legnagyobb veszélyben forog, minélfogva Nagyváradi város törvényhatóságának elsőrendű kötelességét képezi, hogy a fenyegető veszélyre reá mutasson és Nagyméltóságodnak mint a közegészségügy legfőbb órájának figyelmét ezen körülményre felhívja: sürgős intézkedés megtételére felkérje s védelmét igénybe vegye.

Jelen előterjesztésünk megtételénél figyelemmel voltunk mi a vármegye területén fenálló ezen virágzó ipartelepre és tudjuk is méltányolni annak közgazdasági fontosságát, de akkor a midőn Nagyváradi városának — a mely több mint 50.000 lakossal bír, virágzó és fejlődő vidéki központot képez egészségügyét és a város közönsége által a közegészségügy érdekében költséget nem ösmerő áldozatkészséggel létesített vízműveink veszélyeztetését látjuk, tovább egy órára sem vállalhatja el sem Nagyváradi város tisztikara, sem törvényhatósági bizottsága azon rendkívül nagy felelősséget, a mely ezen veszély bekövetkezése esetén reá hárulna.

Éppen ezért fordulunk jelen alkalommal Nagyméltóságodhoz, ösmerve Nagyméltóságodnak bölcsességét — közigazgatásunk legfontosabb ágában közegészségügyünk megvédése érdekében mindenkor tanusított erélyes és kivételeket nem ösmerő ténykedéseit — és tiszteletteljesen kérjük, miszerint a Körözs folyó vízének további megfertőztetését városunk közegészsége érdekében a lehető legsürgősebben megszüntetni, a bennünket fenyegető veszélyt elhárítani, illetve a szennyviznek a Körözs folyóba való levezetését eltüntetni kegyeskedjék.

Nagyváradi, 1902. évi július hó 20-án.

A város közönsége nevében

Rimler Károly,
polgármester.

Hajózási vállalatunk.

Tudva levő dolog, hogy városunkban e hó elején »Ne menj a vízbe, nem fulsz bele« ezimen, hatalmas hajós vállalat alakult, mely meg ihletve nagy Szechenyink felszólításától »Tengerre magyar«; elhatározta, hogy vízi körútra indul.

A büszke hajó hamar elkészült s mondhatom, hogy a nagyváradi hajó építő ipar remeke volt.

Ha van hibája az csak onnan eredhet, hogy semmi se sikerül először.

Az volt ugyanis eleinte a baj, hogy szivárgott a hajó feneké, de nem sokáig. A bihar-szilágyi olajgyár mint részvénytársaság oly előzékeny volt, hogy mihelyt a baj tudomására jutott, megnyitotta zsilipeit s a kátrány végig nyulva a Körözs felületén, pár pillanat alatt bevonta a dereglyét, sőt a feleslegből hetekig kenték a házak tetejét Külvároson.

Az immár történelmi nevezetességű hajó neve »Mind a vizig szárazon.«

Es a névre rá is szolgált. A hajó ugyanis 67 forintba kerülvén, a közös teher viselés alapján épült s csakis úgy indult el útjára, hogy hol ő viszi a társaságot, hol a társaság őt.

A szerződés e pontja hűségesen meg lett tartva s ebből érthetik meg az első jelentésen elbámuló laikusok, hogy miért van a társaságnak a vállalat feltörve és nem a tenyere.

Körözs-Ladányig testvéries volt az út, két részletben a csónak vitte a hajós vállalatot, két turban a vállalat a csónakot.

Innentől kezdve azonban paktumraléptek azon formula alapján, hogy a folyó ügyeket letárgyalják s az így kiürült pineze tokokat, mint tulsulyt

haza küldik. E teher mentesítés viszonzásául pedig a csónak nem feneklik meg többé.

És így lőn.

Mivel azonban mind a csónak mind a csónakosok úgy készültek utra, hogy víz beléjük ne jusson, a formulát kijátszották egy klauzulával.

Ladányban ugyanis beugrott a hajó orvos a plebánoshoz s élénken tudakolozva a sör depó felől, a letárgyalt bor helyett söröket helyezett el, pót teher gyanánt.

A csónakot sikerült a klauzulával becsapni, magukat azonban nem. Innen van aztán, hogy a társaság többször kötött ki, mint tervezte érezve, hogy borban az igazság, s ez igazság mindennél előbb való.

Indokolva van tehát a késés, melylyel Szegedre érték.

Az itteni szíves fogadtatásról már értesültek olvasóink.

Fogadtatásukra kivonult a szegedi regatta egyesület és magyaros tószttal fogadta őket.

A hajó orvos erre szintén megragadta a társaság billikomát s a házigazdákra üritette a társaság nevében.

Ma új hirt hallunk róluk. Titelt elhagyva Zimonynál járnak s velük megy Szegedről dr. Becsey Károly ügyvéd is, a Regatta-társulat tagja.

Következik Ada Kaleh török sziget.

Innen nem fogunk tudósításokat kapni, sőt külön óhajják, hogy a továbbiakban ne figyeljük meg utjaikat, mert innét kezdve az teljesen magán jellegű lesz.

Kijelentem tehát, hogy további utjukért s az arról kifundált jámbor szóbeli tussolásaiért nem vállal felelősséget a szerk. nevében

Kóby.

UJDONSÁGOK.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* Személyi hírek. Rimler Károly polgármester tegnap Budapestre utazott a 4 millió kölcsön felvétele ügyében. — Szunyogh Péter alispán hivatalos ügyben Berek-Böszörménybe utazott.

* Iskolát a Külvárosnak. Elénk mozgalom indult meg a Külváros lakói körében az iránt, hogy a városrész egy alkalmas helyén elemi iskola létesíttessék. Kérésük teljesen jogos. A Külváros már régóta érzi hiányát egy elemi iskolának, mert az elemi iskola tőlük meglehetősen távol van, s mivel a szülők jobbára szegény munkás emberek, nem kísérhetik kicsiny gyermekeiket az iskolába, hogy az uton a kocsik el ne gázolják, vagy egyéb baj ne érje őket. Továbbá e szegény népnek nem telik csekély keresetéből gyermekeiket a hideg idők beálltával meleg ruhával ellátni, s így e városrészben a közegészségügy sem mondható kedvezőnek. Az iskolát úgy tervezik, hogy egyelőre 2 osztályt állítanak fel, hogy az apró gyermekeknek ne kelljen távol menniök. Mint értesülünk, a Külváros több tagból álló deputációja fog Rimler Károly polgármester-nél — mihelyt Budapestről hazaérkezik — tisztelegni s hathatós támogatását kérik az iskola létesítéséhez.

* Vattay Géza meghalt. Részvétellel vettük a gyászhirot, hogy Vattay Géza nyugalmazott főszolgabíró, a magyar-francia biztosító intézet titkárja meghalt. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki: A legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a legjobb atya, nagyatyja, testvér, após és sógornak Vatai

Vattay Géza nyugalmazott főszolgabíró, a magyar-francia bizt. társaság titkárjának, folyó hó 21-én, esteli 9 órakor, életének 56-ik, özvegyiségének 3-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A kedves halott földi részei a folyó hó 23-án délelőtt 10 órakor fognak a Rákóczy-utca 11-ik sz. háztól, a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint, a Szent-Anna-utcaisírkertben örök nyugalomra elhelyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat folyó hó 24-én, délelőtt 9 órakor fog az egek Urának bemutatni. — Mely végtisztesség-tételre az elhunytak rokonait és ösmerőseit bánatos szívvel meghívjuk. Bánatos gyermekei: Dr. Vattay Gábor, nejevel Szűts Violával; Vattay Georgine, férjével körösladányi Nadányi Pállal; Vattay Sándor. Unokája: Nadányi Péterke. Testvérei: Vattay Gyula, nejevel Szilágyi Annával és gyermekeivel. Vattay Karolin. — Sógornai és sógornői: özv. Székely Istvánné Dus Emilka és gyermekei. Simienfalvi dr. Székely Ádám nejevel párai Parall Ilonkával és gyermekeivel, dr. Székely György nejevel Szabó Ottilkával és gyermekeivel, Székely Kázmér, Székely Vilma férjével csepi és baranyai Buzás Miklóssal és gyermekeivel, Rottler Béla. Az örök világhoz fényeskedjék neki! A temetést Dankó M. temetkezési intézete rendezte.

* Féreg a vízvezetékben. Említettük, hogy a nagyváradi vízvezetékben talált ázalagot *Himeler* Károly polgármester azon kérelem kapcsán küldte meg dr. Tóth Mihály főreáliskolai tanárnak, hogy szíveskedjék az állatot megvizsgálni s véleményét közölje a várossal. A tudós tanár eleget tett a kérelemnek s szakvéleménye teljesen megnyugtató, különösen, hogy a polgármester elrendelte a reservoir és a csőhálózat alapos kitisztítását. Dr. Tóth Mihály szakvéleménye a következő:

A vizsgálat végett beküldött állat tudományos neve: *Gordius aquaticus*; a köznépi neve: vízi borjú; német neve: Saitenwurm. Megő 28—29 cm-terre. A jelenleg vizsgált 24^{cm}, ivarérett. Alló vizekben, kutakban, vízvezetékgyűjtőkben és tartályokban elég gyakori.

A nőstény több százezer petét rak, de a petékből kikékeltek kis álcák vízirovarokba fejlődnek s azokban betokozzák magukat; ezen vízi rovarokból más rovarokba kerülnek, így vízi scorpíó, hátonuszó, csibor, szöcske, szitakötő stb. s ezekben kész állattá fejlődnek; kifejlődés után elhagyják a gazdát, kívándorolnak belőle és a vízben élnek tovább.

A vízvezetékbe a szűrőkutakból szivattyuzás útján került, de kerülhetett a reservoirba direkt uton, úgy, hogy az ajtó vagy szelelő valamely nyílásán egy oly sáska, vagy más rovar jutott a vízbe, mely magában már készen hordta a kifejlett gordius férget. Az emberre nézve nem veszélyes. Hogy az emberbe jutva, annyira felpuffasztja az ember hasát, hogy belehal, mese.

Azt nem lehet mondani, hogy a vizet nem tisztátalanítja, hiszen állati szerves anyag; de a szűrős és vízgyűjtő tartályos vízvezeték hátránya az ártézi kutak felett az, hogy a víz a külvilágtól tökéletesen el nem zárható s így kívülről tisztátalanságok kerülhetnek bele.

Az állatot a reáliskola természetrajzi muzeuma részére visszatartottam.

Nagyváradi, 1902. júl. 23.

Dr. Tóth Mihály,
főreáliskolai tanár.

* Itélet idő. Mig itt felettünk egy-egy hirtelen zápor legfeljebb az esti korzót zavarja meg s a fehér cipőket, világos ruhákat teszi csatakossá, más helyről nem pusztán kellemtelen, de rettenetes időjárásról hallunk híreket.

Királydaróczi levelezőnk jelenti: 21-én délután 7 órakor iszonyu vihar rohant keresztül határunkon (rohant, mert nem tartott 6 perczig) s pár percz alatt a dió nagyságu jég teljesen tönkretette a dohányt; a kukoriczában és buzában, szóval minden kint levő termény-

ben érzékeny kárt tett. Es mivel Darócson csak a rkath. plébánosnak van szőlője, melyet az új plébános nagy költséggel és fáradsággal létesített, ezt teljesen tönkretette. Sirva megy be az ember a kertbe, szántóföldre, úgy tönkrevert mindent a jég és vihar. Nagy fákat ki-döntött. Kidöntötte a kath. iskola előtt álló óriási erős iskolai csegettű tartót (9 öl magas), de végtelen szerencsére éppen akkor sem gyalogos, sem kocsis nem ment arra. Hanem, ami legnagyobb bajunk, hogy a mostoha időjárás következtében az aratást nem tudjuk folytatni. Július 22! és még majdnem minden buza láb-ban van, mikor más évben ilyenkor nagy részben már el is csépeztünk. Eppen mikor ezeket írom (22), ismét nagy vihar van (reggel 8 óra), de jég még nem esett. Különösen tönkretette a jég a br. Vécsey és Gerzon Zsigmond ur dohányát; községünk nagy szorongással néz a szomorú jövő elé.

Kisszekeres, szatmármegyei község határában óriási orkán pusztított a hó 18-án, a melynek emberáldozatai is voltak. Az itéletidő délután 4 órakor kerekedett és olyan retentő erővel tört ki, hogy a szélvész Fried Dezső kisszekeresi birtokos tanyájának tetejét leszakította és mintegy 20 méter távolságra ragadta magával. A tanyán éppen cséplési munkák folytak és a munkások, mintegy hetvenen, a tanyai épületben kerestek menedéket a vihar elől. Es éppen ez volt a szerencsétlenségük. A tető nélkül maradt épület falai a gyenis nem bírtak ellenállni a szélvihar iszonyu erejének és pár pillanat alatt roppant dőrejjel összeomlottak, maguk alá temetve az épületben tartózkodó munkásokat, a kik közül három még a helyszínén bele is halt sebeibe. Négy másik munkás sebe életveszélyes, huszan pedig könnyebben sebesültek meg. A tanyán lévő cselédházak és az istállók szintén megsemmisültek a viharban. A tyuktojás nagyságu jég a keresztben fekvő termést egészen kicsépelte és a szél a magot mértföldekre szétszórta. A község lakossága a legnagyobb nyomornak néz elébe a pusztító vihar miatt, mely egész évi fáradozásának gyümölcsét semmivé tette. A megsebesült munkásoknak dr. Kiss Antal fehérgyarmati orvos nyújtotta az első segélyt. Erdős, hogy magában Kisszekeres községben mit sem tudnak az emberek a roppant viharról, mert az orkán a falut teljesen kikerülte.

* **Egy buzamagból huszonhat kalász.** Mezőgazdasági szempontból csodaszámba menő eredményt ért el *Kvatsák* Sándor szerb-embéri jegyző, egy elültetett buzaszemmel. Ebből a magból tudniillik huszonhat kalász nőtt ki, holott a legerősebb szem is legfeljebb 3-4 kalászt szokott hozni. Főltéve, hogy egy kalászban csak ötven buzaszem is volna, ez az egy mag 1300-at termett, amiről Magyarországon még sohasem hallottak. *Márton* Andor, a gazdasági egyesület titkára, a minap felkereste a szerbembéri jegyzőt és azt a tanácsot adta neki, hogy a csudás buzaszemből eredő magokat külön földterületbe ültesse, hogy a buza termékenységét ki lehessen próbálni. *Kvatsák* Sándor a tanácsot meg is fogadta.

* **Magyar ember Párisban.** Magyar ember várja a Trocaderónál a sűrített levegővel járatos tramwayt, amelynek emeletes waggonjai három perczenkint követik egymást a Madeleine-től Auteuil-ig. Elműlik öt percz, tíz percz. A Madeleine felé már négy-öt kocsit is elpöfékeltek. — Auteuil felé egy se jön. A magyar dul-ful mérgében. Sok párisi is jön a megállóhelyre, vár néhány perczig:

— Tiens! Nem jön ez a kocsis? Bizonyára valami baja lett neki.

Azzal a párisi népet jellemző vig flegmával áll odébb. Eszébe sem jutna egynek is, hogy mérgeződjék.

Végre hosszú husz percz múlva jönnek a ko-

csik. A magyar felugrik az elsőre és — no de kérem mit tenne mást, mint amit odahaza teszünk valamennyien hasonló helyzetben: káromkodik egyet és összeszedi a conducteurt.

— Dites donc, voss, conducteur, mi az ördögöt csináltak maguk? Teljes félórát várom már ezt a komisz kocsit — que diable!!

A kalauz udvariasan mosolyogva ránéz a dühös emberre és meghajta magát feleli az ő énekes párisi jargonjával:

— Ah, Monsieur, higgye el, és már ma reggel óta vártam önre. Sajnálom, hogy előbb nem volt szerencsém.

* **A fegyvergyakorlatok megrövidítése.** Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter célirányos rendeletet adott ki a napokban. Elrendeli ugyanis, hogy a honvédség idei augusztusi fegyvergyakorlata 35 nap helyett csak 21 napig tartson. Erre a rendeletre a nagy hőség kívül főleg az bírta rá a honvédelmi minisztert, hogy 35 nap alatt a bevonult iparos-szédek és mezőgazdasági munkások nagyrészt elveszítik állásukat, míg három hétig (21 napig) a munkaadók fenntartják a helyüket.

* **Igazmondó pallér.** Ujpesten egy polgári és egy elemi iskolát építenek szoroson egymás mellett. De a vaknak is szemet szur, hogy az egyik épület egy méterrel magasabb földhányásra épült, mint a másik.

Tegnap egy göndör fürtű idősebb és egy fiatalabb ur kocsikázott arrafelé. Az idősebb ur megütözközve nézte a két házat; megállította a kocsit, kiszállt belőle és egyenesen a pallérhoz fordult:

— Mondja kérem, miért építették az egyik házat magasabban, mint a másikat?

A pallér végig nézett rajta és kurtán megfelelt:

— Miért? Butaságból!

— Hm! És miért bízzák akkor ilyen mérnökökre a terveket?

A pallér ekéseredve kiáltott rá:

— Mit kérdezi ön ezt ílölem? Kérdezze *Wlassics* minisztertől. Ezt az egész számárságot ő rendelte így. Ő majd megmondja, hogy miért.

Az idősebbik ur elövette magát és gyorsan visszaült a kocsijába. Néhányan, akik messziről nézték ezt a jelenetet, odamentek a pallérhoz és kíváncsian kérdezték tőle:

— No mit beszélt a miniszterrel?

A pallér elsápadt és rémülten mondta:

— Jesszasz! Ich hab ihm die Wahrheit gesagt!

* **A huszárok hóhériját letartóztatták.** *Kovács* Dezső, a budapesti 16-os huszárok kegyetlenkedő szakaszvezetőjét, mint egy lap jelenti, végre letartóztatták. Az előzetes vizsgálat során kiderült, hogy *Kovács* József nemcsak hullát dobott a vasúti sínekre, hanem valósággal akasztott is.

* **Vérfürdő egy párbaj miatt.** Nagymaroson Weisz nevű hivatalnok mulatozás közben összeveszett *Bérczy* Béla budapesti rendőrkapitány *Oszkár* nevű jogász fiával. A fiatal *Bérczy* másnap elégtételt kért a sértő hivatalnoktól, ez azonban megtagadta a lovagias elégtételadást. *Bérczy* *Oszkár* midőn segédeitől értesült az elégtétel megtagadásáról, tetleg inzultálta Weisz. Az inzultus az utcán történt. Ép akkor, mikor Weisz segédei arra haladtak. A segédek felháborodva az inzultuson, botokkal rontottak *Bérczy*re s ütlegelni kezdték. A botrány nagy nézőközönségre támadt, ezek is két pártra oszlottak s rövid idő alatt csatoltak a botok, esernyők, a kalapok repültek s általános dulakodás támadt, amelybe a férfiakon kívül a nők is belevegyültek s ridiküljeikkel bombázták egymást. Eközben a verekedés színterére érkezett két katonatiszt s kardot húztak, hogy a verekedőket szétválasszák. A verekedők azonban azt hitték, hogy a katonatisztet vagdalozni akarnak, rájuk rontottak s lelővéssel is fenyegették őket, mire a tiszték jónak látták gyorsan eltávozni. Mikor már a legmagasabb fokra hágott a botrány, akkor tartott arra 50 kömüves legény, akik szintén belevegyültek a harcba, közpört zúdítva a

tömegre, mire ezek revolver-lövésekkel válaszoltak. Valóságos vérfürdő keletkezett az utcán, mire a csendőrök megérkeztek és szétválasztották a dulakodókat. Az utca képe olyan volt, mint egy kisebbszertű csatátér, sebesültek jajveszékelése töltötte be a levegőt. Negyven férfi sebesült meg súlyosan, több nő és gyermek pedig könnyebben. A sebesülteket lakásaikra szállították. Az eset óriási izgalmat keltett a városban.

* **Az egyiptomi Sphinx összeomlik!** A szerencsétlenség sohsem jár egyedül. Alig néhány napja, hogy a velencei Campanile összeomlott, máris fenyeget egy másik nagybecsű emlék az elpusztulásával. A kairói híres Pyramidok Sphinxéről van szó, a melyről D. C. Longworth, egy kairói napilap szerkesztője küld bajjóslatu hirt. Az évezredes emlék el fog pusztulni: mállik már rajta a kő s néhány év múlva széjjel fog hullani az egész műremek. Az esővíz, mondja Longworth, már régóta marta a kőanyagot, melynek egyes részei egy idő óta feltűnően porlékonyakká lettek. Néhány nap előtt hatalmas repedés támadt a Sphinx fején s a vizsgálat arra a felfedezésre jutott, hogy nemsokára széjjelhullik az egész.

* **Kutka Géza temetése.** Szép számu előkelő közönség részvéte mellett volt tegnap délután *Kutka* Géza m. k. posta- és távirtda fő-tiszt temetése. A szertartást *Dencs* János esperes-plébános végezte segédlettel. A temetésen jelen voltak a posta- és távirtda igazgatóság tisztikara teljes számmal, a posta- és távirtda altisztek is testületileg jelentek meg. A diszes fehér koszorus kocsis tele volt szebbnél-szebb koszorúkkal, melyek feliratai a következők voltak:

A legjobb férj és atyának — Bánatosneje és leánya.

Szeretett Gézáknak — Berta és Kálmán.

Az igen jó barátoknak — Heller Lajos és neje.

Igaz barátjának — Csanda Endre.

Szeretettök jeléül — Gábor János és családja.

Részvétők jeléül — László, Jolán és Ervinke.

Felejtethetlen kartársuknak — A pályaudvari postahivatal tisztikara.

A legjobb barátoknak — Halász Imre.

A jó kereszt apának — Gita és Stefike.

Szeretett hü barátunknak — Károly és Berta.

Felejtethetlen barátomnak — Rácz Kelemen.

Utolsó üdvözlétül — Handel Ottó és családja.

Szeretett kartársának — A posta és távirtda igazgatóság tisztikara.

Szeretett kartársuknak — A m. kir. posta és távirtda igazgatósági számvivőség.

Szeretett kartársuknak — az I. számú posta és távirtda hivatal tisztikara.

Volt igazgatójának — A tisztviselők fogyasztási szövetkezete.

Szeretett Gézáknak — Gizus és Imre.

Szeretett Gézáknak — gyászoló Ilon nővére.

Szeretett bajtársunknak — 101-ik gyalogezred tisztikara.

Szeretett kartársunknak — Nagyvárad. 3.

A diszes temetést *German* Károly »Ke-gyelet« keresztény temetkezési intézete rendezte.

* **Nerimán kán házassága.** A sajtót a minap az a hír járta be, hogy *Nerimán* kán, Perzsiának a bécsi követe eljegyezte *Freystädler* Flórát, akinek a neve az excentricitásai révén lett ismertté. Aki ismeri *Freystädler* Flóra különczkődéseit s aki ismeri *Nerimán* kánt, arra nézve a hír éppenséggel nem lehetett meglepő. Tényleg az eljegyzés megtörtént, de a házasság megkötése alkalmasint csak hónapok múltán fog megtörténni, amikor *Nerimán* kán elintézte bizonyos ügyeit. A dolog tudniillik éppenséggel nem úgy áll, ahogy a lapok megírták. *Freystädler* Flóra nem fog áttérni a mohamedán hitre és *Nerimán* kán nem fog visszatérni Teheránba. *Nerimán* azt tervezi, hogy ő keresztelkedik majd meg és hogy lemond a jelenleg viselt állásáról, kilép-

vén a perzsa állami kötelékből is, hogy vagy **Magyarországon**, vagy Francziacrszágban telepedjék le állandóan, amire leendő nejének a még mindig nagy vagyona bőven fog neki módot nyújtani.

* **Kánikulai bókók.** A hadnagy ur szabadságon van. Nagy a hőség, tehát civilizben sétál. Egy dekás fekete szalmakalap, hihetetlenül zöld nyakkendő, fehér ruha, sárga cipő krém színű betéttel. Ilyen hódító külsővel állít be egy leányismerőséhez.

A társalgás nagyban folyik s egyre bizalmasabb hangba megy át. A bizalmas hang kezd a kislánynak nem tetszeni, de a hadnagy urban annál jobban dolgozik a kánikulára.

— Nagysád, tör ki végre, ha én valamikor szerelmes voltam, akkor most...

A kis leány végignézi.

— Nézze, jobban fog ez állani magának egyenruhában.

— Igaz, igaz, teszi hozzá a hadnagy ur némileg zavarban. A hölgyekre varázserővel hat az uniformis. Ne feledje el, hol maradtunk ma s holnap feljövök egyenruhában folytatni.

— Tudja mit, barátom? Küldje fel holnap majd csak az egyenruháját. Az is elég lesz.

— ?!

Két perc múlva a hadnagy ur lent sétált a korzón s nem volt szükséges fagyalttal hűtenie magát.

* **Nem örült.** Az öreg **Róth** Dávid Budapesten merő szánalomból meg akarta ölni nagybeteg fiát, a ki elmebajos lett s egy volt már, hogy az örültek házába viszik. Elhatározta az aggasztásán, hogy inkább magát és a fiát is megöli. Aztán éjszaka, mikor a beteg fiu aludt, rásütötte revolverét. Róth Dávidot tetteleért tartóztatták, de pár nap múlva szabadon bocsátották s most az egész eljárást megszüntetik ellene. De nem azért, mintha örült lenne, — mint azt ma egyes lapok írják. Az orvosok értők ugyanis nem ezt mondották ki, hanem csupán annyit, hogy a boldogtalan apa **tette elkövetésekor** volt beszámíthatatlan állapotban.

* **Az apa és fiu.** Egy bárgyu tekintetű öreg napszámos lépett tegnap a kapitány elé. Befogódzott az asztal párkányába és így szólt:

— Kérem, a fiam kiütötte a fejemből a kalapot.

— Mikor?

— Akkor, mikor a székek fejbeütött.

— Miért?

— Hát kérem, azt ajánlottam neki, hogy pofon verem.

— Miért akarta megverni?

— Mert részegős, korbély. Az anyja rontotta el. Mindég adott neki pénzt, hogy pályázzon.

— Hova pályázzon?

— A korezmába, mulatni.

— Hát miért engedi?

— Gyöngye ember vagyok én már kérem, lé vagyok gyámolva.

— Hogy hívják a fiát?

— Barát Ferencz.

— No jól van, majd megidézem.

— Jaj, azt ne tessék tenni!

— Miért?

— Mert megint elesz.

— Hát akkor mit panaszkodik kend?

— Hát csak azért, hogy tudják itt is, milyen apja vagyok a fiának.

x **Megérkeztek a nyári idényre** a legszébb cipő áruk, melyek szép és csinos kiállításuk mellett, az előre haladott idény miatt **25 százalékkal olcsóbbak**, mint voltak. Nagyszerű újdonságok **Chewreox**, **Box** és sárga cipőkben. Alkalmi vétei esőernyőkben és harisnyákban. **Nádor Henrik** és Társa Nagypiacz-tér, Kereskedelmi Csarok.

SZINHÁZ.

A Wagner-ciklus kezdete. *Bayreuthból* táviratozzák nekünk: Az idei Wagner-ciklus tegnap délután kezdődött a Bolygó hollandi előadásával.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. A Nagyváradi és Bihar megye háziiparát fejlesztő és segélyző négyzet alapszabályait a belügyminiszter némi módosítással jóváhagyta. Az egyület élén **Bordé** Ferenczné elnök és **Winkler** Lajosné jegyző állanak.

Igazságszolgáltatás.

Fordulat a leánygyermek ügyében. Ugy látszik, a budapesti rendőrség az elcsábított leánygyermek ügyének nem tulajdonított kellő fontosságot és ennek megfelelőleg a vizsgálatot bizonyos hanyasággal vezette. Ez a hanyaság úgy látszik illetékes helyen is megütközést keltett, mert a budapesti ügyészség tegnap a budapesti állami rendőrség főkapitányához átiratot intézett, melyben az összes ügyiratoknak az **ügyészséghez való áttételét** kéri. Az átirat szerint a rendőrségnek egy egész héten át folytatott nyomozása a **legcsekélyebb eredményre sem vezetett** és így kívánatos, hogy az ügyet az ügyészség vegye kezébe, amely azután a vizsgálatot az eddiginél erélyesebb módon és előreláthatólag **más irányban** óhajja folytatni. Az ügyészségnek ez az intékezése bizonyára mindenütt melegen fog keltetni. Itt megemlítjük, hogy **Trogmayer** Kálmánt, akit tegnapelőtt hasonló merényletek miatt tartóztattak, átkísérték az ügyészséghez.

Ribillió a villamoson. Budapestről írják: Nagy zenebona támadt a minap egy zugligati villamos kocsin. A sok utas közül **G. S.** ékszerész beleszólt **B. I.** magánhivatalnokba, mert ez nem akart neki helyet szorítani. A mint szótába elegyedtek, **B.** a ki tartalékos tüzér-tiszt, figyelmeztette ellenfelét, hogy tartózkodjék minden sértésőt, mert azokat megtorolná.

— Azt hiszi, hogy én párbajozni fogok? kérdezte.

— Azt majd meglátjuk.

— Ha engem valaki megsért, azt én pofonütöm, folytatta az ékszerész.

— Köszönöm a tanácsot, — szölt **B.** és a következő pillanatban arculütötte az ékszerészt.

Erre nagy verekedés lett a kocsiában. Az utasok közül többen **G.**-nek fogták pártját és **B.**-re rontottak, a ki ügyét támadóinak egyikével lovagiasan intézte el másnap. Provokálta **G.**-t is, de ez — mit már előre jelezte — kijelentette, hogy nem párbajozik. E helyett **G.** az ellenfelét tegnap följelentette a büntető járásbírósnál **telleges becsületsértés és párviadalra való kihívás** miatt. **B.** pedig az egész esetről jelentést tett felettes katonai hatóságának.

MULATSÁG.

Anna-bál a Püspök-fürdőben. A gyönyörű kies Püspök-fürdőben, melyet az új regíme bájos paradicsommá varázsolta, élénken gondoskodnak a tekintélyes számu fürdővendégek szórakozásáról, de nem kerüli el a fürdő igazgatóság figyelmét, hogy a Nagyváradról kiránduló közönségnek is változatos élvezetet nyújtson.

A finom előzékenység, a rend, a tisztaság, ami a fürdőben honol s a vendéglős kitűnő konyhája, pinczéje az idén élénken érezhető vonzó erőt gyakorol a városi publikumra, mely mostanában igen szívesen keresi föl a pompás üdülőhelyet. A Püspökfürdőben most **Anna-bálra** készülnek. Szombaton, július 26-án lesz a bál, melynek sikeréért a fürdőigazgatóság lelkesen buzgólkodik. A mulatság rendező bizottságának ez a névsora:

Balogh Vilmos, Biró János, Biró Lajos, Bőszörményi Géza, Butyán Sándor, dr. Dénes Sándor, Kerényi László, Frankó József, dr. Grázda Rezső, Juricskay Barna, dr. Havas Hugó, Karácsonyi Aladár, dr. Kovács Aladár, Kugler József, Marton Manó, Mészáros Aladár, dr. Némethy Ferencz, Péterffy Elemér, Szemes Dezső, Radó Dezső, Szűcs Dezső, Székely Sándor, dr. Steer Coriolán.

A bála szülő meghívókat most küldték szét. A belépő jegy ára 1 korona, családjegy 3 korona. A táncz fél 8 órakor kezdődik s éjfél után 3 órakor külön vonat indul a fürdőből Nagyváradra. A fürdő igazgatóság szívesen látja a bálon azokat, kik bár igényt tartanak rá, de tévedésből meghívót nem kaptak.

TAVIRATOK.

Az egri érsek aranymiséje.

Budapest, jul. 23. (Saj. tud. táv.) **Samassa** József egri érsek Aachenben a Nagy Lajos alapította magyar kápolnában ma reggel mondotta el aranymiséjét. A szent misénél **Paroy** és **Szmrecsányi** kanonokok segédkeztek, és a Nagy Lajos ajándékozta kelyhet használta. Az oltár a Nagy Lajos korabeli emlékekkel, érmekkel volt díszítve és az ünnepélyes aktus fényét nagyban emelte. A szent mise végeztével dr. **Samassa** József egri érsek latin és magyar nyelven megáldotta kísérőit, és gyönyörű lélekemelő szavakban emlékezett meg az ősi magyar dicsőségről. Ahitatosan imázott kérve az Egek mindenható Urát, hogy árasztza el újból a magyar nemzetet az ősi dicsőség és haza szeretet sugarával. A kanonokok az aranymise emlékére az oltárnál elhelyezték a jubileum alkalmából veretett érmet.

Az ipolysági választás.

Ipolyság, július 23. A szalkai választás napját e hónap 28-ára tüzték ki. Erős harcra van kilátás **Konkoly-Thege** Sándor és **Jakabffy István** kormánypárti képviselőjelöltek között. **Konkoly-Thege** a megye jelöltje, **Jakabffy** pedig a kerületi néppárt támogatja. (M. T. I.)

Gorkij Maxim szabadon.

Budapest, július 23. (Saj. tud. táv.) **Gorkij Maxim**, az orosz nemzet nagynevű fia, mint Szent Pétervárról jelentik, összetörve betegen ma került ki a börtönből. — A **Muriszky** nyaralótelepre költözött egyenesen, hogy megrongált egészségét helyreállítsa és élvezhesse a szabadságát.

A párisi tüntetések.

Páris, július 23. A tegnapi események okozta izgatottság egész este tart. A **Madelaine-templom** környékén jelentéktelen tüntetés volt. A tartóztatottak száma meghaladja a 300-at, de csak tiz embert tartottak fogságban. Mára újabb tüntetéseket várnak, mert népgyűlést hívtak össze a kongregációk érdekében. A szociáldemokrata és a radikális lapok ellen tüntetésre hívják fel a republikánusokat. (M. T. I.)

A görög királyi pár utazása.

Velence, jul. 23. Az **Amfitrite** tegnap reggel a görög királyi párral ideérkezett. A királyné délután Bécsbe utazott, a király pedig este Aix les Bainsba. (M. T. I.)

Az új katonai bünvádi perrendtartás.

Bécs, július 23. A Fremdenblatt jelentése szerint a hadügyminiszterium által a két honvédelmi miniszterrel egyetértőleg kidolgozott katonai büntető perrendtartás a vádeljárás, a közvetlenség, szóbeliség, szabad bizonyítás, az ítélet ellen való jogorvoslatok megengedése, a harmadik személyek által való védelem és a nyilvánosság elismerése elvén alapszik. (M. T. I.)

A nagyvezér lemondott.

Konstantinápoly, július 23. A szultánnak ma hosszas rábeszélés után sikerült rávenni a nagyvezéret, hogy lemondását vonja vissza. A nagyvezér azonban kijelentette, hogy feltétlenül ragaszkodik az irádé kibocsátásához. (M. T. I.)

Portieuxi apácák kivándorlása.

Páris, július 23. A »Gaulois« szerint 800 portieuxi apáca, a kik most egy Franciaország keleti határán lévő helységben vannak, Elzászba fognak kivándorolni, mert az anyakolostor nem tudja őket többé befogadni. (M. T. I.)

Újabb földrengés St Vincent szigetén.

New-York, július 23. St. Vincent szigetről jelenti egy távirat: Ma az első reggeli órákban ismét hosszantartó erős földrengés volt. A lakosok rémülten szaladtak éjjeli öltözékben az utcára és ott maradtak hajnalig. Az utolsó földrengések következtében részben megrongálódott házakat a közbiztonság érdekében lebontották. Az időjárás zivataros. A tenger visszahúzódik a parttól, amiből folyóhullámra következtetnek. (M. T. I.)

A kasszarablók elfogatása.

Sátoralja-Ujhely, július 23. Az öt baktaharkányi kasszarabló közül, a kik a pénzzel megszöktek, négyet a szerencsi csendőrség fogott el, az ötödiket pedig, a ki a csendőrökre lőtt, Miskolcz környékén kerítették kézre. Amazokat ma hozták ide, ezt pedig holnap szállítják be a sátoralja-ujhelyi törvényszék fogházába. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Írta: Sienkiewicz Henrik.

50

A tömeg lármája egyre nőtt, már egy rettenetes ordítással, üvöltéssel erősödött. A csöcselék tudni akarta, hogy mit végeztek az urak, s új küldöttséget menesztett a tanácsházba. Tatarcsuk látta, hogy halála elkövetkezett, s már az igazi ok sem volt rejtély előtte. Azért kellett meghalnia, mert egy héttel előbb tiltakozott a tatár-szövetség, s a Chmielnickij főhetmansága ellen. Barnabásnak pedig a nagybátyjáért kellett így laknia. A kapitány nem akart azonban a nép keze alatt meghalni, inkább lefejezték, s felöltötték, vagy karóba húzták volna. Tudta, hogy a legiróztatósabb halál vár rá a csöcselék körmei között, ezért hát könnyörgésre fogta a dolgot.

— A Jézus szent nevében kérlek titeket, testvérek, ne ölsetek meg, hiszen nem vétettem semmit. Könnyörüljetek rajtam, hallgassátok ki a legyel is, akkor majd kiderül az ártatlanságom.

Esküszöm a Megváltó öt sebére, hogy nem vagyok bűnös!

Az irnok meg akarta menteni barátját, s parancsot adott, hogy vezessék be a legyel követet. De már késő volt. Míg néhányan a szomszédban fekvő legyelért siettek, addig a tömeg rárontott a két szarencsételre. Csarnota, a misgorodzi kozákok vezetője ugyanis fölnyitotta az ajtót, s kiáltott.

— Tatarcsuk és Barnabás árulók! Halál reájuk!

Íróztatós ordítás közben rontott be a csöcselék a tanácssterembe. A pálinkát és a dűhtől egyként részeg alakok tombolva vetették magukat az áldozatokra. Tatarcsuk már nem is védekezett, csak panaszosan ordított, annál keményebb ellenállásra találtak a hóhérok Barnabásnál, aki csak most értette meg, hogy halálát akarják. Kétségbeesett erővel védekezett, tajték szakadt a szájából, mint a sebzett vad ordított. Kétszer is kiszabadította magát támadói kezéből, de a sokaság elnyomta, hajánál és szakállánál fogva a földre rántották. Akkor aztán letépték róla a ruhát, kiverték az egyik szemét, eltörték a karját, s Tatarcsukkal együtt kihurcolták a vár udvarára. Így végezték ki őket a legrettenetesebb módon. A lobogó szurok fényénél ezek rohantak rájuk, apró darabokra tépték a testüket s boldog volt, aki egy csipetnyi husukat meg tudta kaparítani. Mint az éhes vadállatok, úgy marakodtak a csontokig megtépett hullák fölött. Végre is egymás ellen fordultak s egymás fejét verték véresre. Két pálinkás hordót fölborítottak, a szesz a tüzeknél lángra lobbant. Így bünteti a nép az árulókat, ordították a rémes világításban és a tiszta égről a hold nyájasan, szelíden mosolygott le rájuk.

A tanácssteremben ezalatt helyreállt rend, az ottománok helyökre ültek, s elővezették a fogoly követet. Mikor belépett, a kialvó tűz árnyékot vetett az arcára, s a félhomályban csak magas, dőlő alakját látták a teremben levők. Közben fát dobtak a tüzre s most fény esett a legyel arcára. Mindeeki összesugott a tekintélyt parancsoló hősi arc látására, Chmielnickij összerendezte, mert megismerte Skrzetuskit, a bég pedig kiköpte szájából a napraforgó magjait, s odaszólt szomszédjához:

— Ösmerem a legyel kutyát a Krimből! Hladkó és Csarnota halálát kiáltottak a fejére, de Chmielnickij egy pillantása elhalgattatta őket. Skrzetuski a parancsnok felé fordult és szólni kezdett.

— Mint követ jöttem hozzád, parancsnok és mégis megtámadtak embereid, megtiporva azt a legelemibb törvényt, hogy a követ szeméje szent és séríthetetlen, amelyet a legvadabb népek is tisztelőben tartanak. Agyonverték kíséretemet, engem megsebeztek és foglyul ejtettek. Számon kéri ezt még tőled Wisniewiecki herceg!

— Csak azt kaptad meg, amit megérdemeltél. Miért ütötöd le az első kozákokat, miért öldököltél a sorakban, mintha magad volnál a halál angyala? A leveled csak ürügy: kémkedni jöttél ide és megrontani minket. Nem vagy követ, kém vagy, akivel érdem szerint fogunk elbánni.

— Hazudsz parancsnok és te is hazudsz, te magad csináltad főhetman! Nem megrontani jöttem titeket, de megmenteni. Jöttem, hogy visszatartsalak a meggondolatlan cselekvéstől, amely veszedelmet hoz országunkra és saját fejetekre is. Mert hiszen, ki ellen harcoltok? A kereszténység őreinek, védőinek valljátok magatokat és a pogány kutyákkal szövetezték a király, az ország és a nemesek ellen. Ti vagytok az árulók, nem én és mondom néktek, térjete meg, bánjátok meg a bűneiteket és hintsetek hamut a fejetekre. A Nalewajkó és a Tawluk idejére már nem emlékeztek? Elfeledték rettenetes végüket? A köztársaságnak elfogyott már a türelme s a hóhér bárdja nyakatok fölött függ!

A parancsnok csikorgatta a fogát, többiek önkéntlenül is megcsörrentették kardjaikat. Ugy ordítottak a fogolyra:

— Hazudsz! félted a bőrdet! De hiába a szájkodás, nem félünk a fenyegetéseidőtől!

(Folyt. köv.)

NYILTTER.

80 kr.

UJ!!

80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerész,
Nagyvárad, Nagy-Teleki-utca.

A mai kor igényeinek megfelelő

óra javító műhelyt

nyitottam, melyben *óra, ékszer* és *látszer* javítások gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Raktáromon tartok *fali inga-, zseb- és miniatúr-órákat*, óráim a legjobb gyártmányuak.

Óra javítás kivétel nélkül 80 kr.,

egy üveg 10 kr.,

óra kulcs 5 és 8 kr.

Egy jó családból való fiu gyakor-

80 kr.

nokul felvétetik.

258. sz.

80 kr.

KÖZGAZDASÁG.

Aratás eredménye. Az idei aratás úgy minőség, mint mennyiség tekintetében a legvérmesebb reményeket is felülmulta és valóban igen régen keltett aratás oly megelégedést, mint az idei. A mindenütt folyamatban lévő cséplések 1100 négyszögletes holdról 6 mm. 76—80 kgrmos búzát, 7—8 mm. rozsot és ugyanannyi kitűnő minőségű árpát szolgáltatnak. A zabaratás, a melytől szintén szép eredményt várnak, még a hét végén veszi kezdetét. A kapásnövények, melyeknek a legjobb időjárás kedvez, igen szépen fejlődnek.

Reich Jenő és Társa

Tőzsdé jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirat. —

Értéktőzsdé.

Budapest, július 23.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Államvasút	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határárak.

Budapest, július 23.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab apr.	6.—
Káposzta, reposes, sug.	96.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti Áru- és Értéktőzsdén 1902. július 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.85
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,75%	119.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2,75%	100.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.80
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémeny-sorsjegy-kölcsön	206.—
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön	162.—
Osztrák járdék papírban	101.50
Osztrák járdék papírban	101.50
Osztrák járdék aranyban	121.50

Oszták korona járadék	— — — —	99.75
Oszták államsorsjegyek	— — — —	158.50
Oszták magyar bank részvény	— — — —	16. —
Magyar hitelbankrészvény	— — — —	707. —
Oszták hitelintézet részvény	— — — —	701.75
Párisi visita	— — — —	95.27
20 frnkos arany (Napoleon'dor)	— — — —	19.06
Németbirodalmi márka	— — — —	117.10
Londoni visita	— — — —	289.72
20 márkás arany	— — — —	28.41

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Tanuló.

Egy-két jó házból való fiu, 2—3 gymnasiumi vagy polgári osztályllyal. tanulól felvétetik a Szent László nyomdában.

STROHMAYER PÁL

áruháza,**Nagyvárad, Szt. László-tér 1., kishidfő.****A volt Kunz József és Társa cég helyiségében.****Bejárat a Gazdasági bank alatt nem a sarkon.**

Elsőrendű vászon és fehérnemű üzlet.

Valódi rumburgi vásznak gyári raktára.

Férfi és női fehérnemű vállalat.

Menyasszonyi kelengyék

200 koronától 100.000 koronáig.

Teljesen ujonnan berendezett nagy szőnyegosztály.

Mindennemű futó és pamlag szőnyegek, ágy és asztal terítők, szövet és csipke függönyök stb. a legújabb divat szerint minden igénynek megfelelő minőségekben, a **legolcsóbb árak mellett.**

Paplan és matrác vállalat.

Szolid szabott árak, pontos kiszolgálás.

1 darab I-ső rendű gallér	11 kr.
1 pár I-ső rendű kizelő	20 kr.

TELEFON 372.

TELEFON 372.

Szinésznőink elutazása

Szeфир, szintartó, méterje . . . 13 kr.

Ponge selyem, szines, méterje . . . 50 kr.

végett áruházunk egy igen nagy vevőkört elveszített, azonban hogy tovább is a rendszer megszokott nagy forgalmat megtarthassuk hogy a következő három hónapban, az ugynevezett holt saison alatt a raktáron levő női ruhaszöveteket fehér és szines batisztokat, cartonokat, chiffon és vászon csipkét, csipkekelmét és mindennemű rövidárucikket, mélyen leszállított árak mellett fogunk eladni. Blousokat és aljakat mérték után is készítünk. Minden vevő, ki 10 forint értékűt akár egyszerre vagy apróbb részletekben vásárol, egy életnagyságu fénykép nagyobbításra tarthat igényt, csupán a papir keretért 1 forint 50 krajczár fizetendő. Tisztelettel

„AMERIKAI ÁRUHÁZ“ Nagyvárad, Fő-utcza, színházi Bazár-épület.

1 szeфир blous	60 kr.
1 fehér batiszt blous	1 fet 40 kr.

Minden olcsó!!

Csipke betét } legnagyobb választék.
Batisztokból } legolcsóbb árak.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utcza 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok**raktára.**

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.